

Hatáskör és illetékesség - Lengyelország

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [pl](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Rendes polgári bírósághoz vagy különös hatáskörű bírósághoz (például munkaügyi bírósághoz) kell-e fordulnom?
- 2 Ha a rendes polgári bíróságok rendelkeznek hatáskörrel (azaz e bíróságok feladata az ilyen ügyek elbírálása), hogyan tudhatom meg, hogy melyik bírósághoz kell fordulnom?
 - 2.1 Létezik-e különbségtétel alacsonyabb és magasabb fokú rendes polgári bíróságok (például körzeti bíróságok, illetve regionális bíróságok) között, és ha igen, melyik rendelkezik hatáskörrel az ügyemben?
 - 2.2 Területi illetékesség („A” vagy „B” város bírósága rendelkezik-e illetékességgel az ügyemben?)
 - 2.2.1 A területi illetékességre vonatkozó főszabály
 - 2.2.2 A főszabály alóli kivételek
 - 2.2.2.1 Mikor választhatok az alperes lakóhelye szerinti bíróság (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróság) és egy másik bíróság között?
 - 2.2.2.2 Mikor kell az alperes lakóhelye szerinti bíróságtól (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróságtól) eltérő bíróságot választanom?
 - 2.2.2.3 Maguk a felek kiköthetik-e olyan bíróság illetékességét, amely egyébként nem lenne illetékes?
- 3 Ha különös hatáskörű bíróság rendelkezik hatáskörrel, hogyan állapíthatom meg, hogy melyikhez kell fordulnom?

1 Rendes polgári bírósághoz vagy különös hatáskörű bírósághoz (például munkaügyi bírósághoz) kell-e fordulnom?

Lengyelországban a polgári ügyeket – a különbíróságok hatáskörébe tartozó ügyek kivételével – rendes bíróságok (*sądy powszechne*) és a Legfelsőbb Bíróság (*Sąd Najwyższy*) tárgyalja (lásd: Az igazságszolgáltatási rendszerek a tagállamokban – Lengyelország).

A bíróságok hatáskörére és illetékességére vonatkozó szabályokat a polgári perrendtartás (PP, *Kodeks Postępowania Cywilnego*) 16–18. cikkei és 27–46. cikkei tartalmazzák.

A kerületi bíróságokon (*sądy rejonowe*) a polgári ügyeket a következő felosztás szerint tárgyalják:

Polgári jog;

Gyermek- és családjog (családjogi bíróságok, *sądy rodzinne*) – a családjogi és gyámsággal kapcsolatos ügyekben; a kiskorúak erkölcsi veszélyeztetésére és az általuk elkövetett büntetendő cselekményekre vonatkozó ügyek; az alkohol-, drog- vagy pszichotróp anyagok függőinek kezelésére vonatkozó ügyek; illetve azok az ügyek, amelyeket más jogszabály a gyámsági bíróság hatáskörébe utal;

Munkaügy és társadalombiztosítás (munkaügyi bíróságok, *sądy pracy*) – a munkajogi és társadalombiztosítási ügyek kezelésére;

Kereskedelem (kereskedelmi bíróságok, *sądy gospodarcze*) a gazdasági társaságok egymás közötti üzleti tevékenységére vonatkozó, kereskedelmi jogi vagy polgári jogi jellegű jogviták; társasági vagy társulási jogviszonyokra vonatkozó ügyek; a gazdasági társaságok igazgatótanácsának tagjaival szemben lefolytatott, az igazgatótanács tagjai által a nemzeti bírósági nyilvántartáshoz benyújtott hamis nyilatkozatokra vonatkozó ügyek; a gazdasági társaságokkal szemben lefolytatott, a környezetszennyezés megszüntetésére irányuló ügyek; valamint a csődeljárások;

Ingatlan-nyilvántartás – az ingatlan-nyilvántartások vezetése és az ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó egyéb polgári ügyek;

Lengyelországban a regionális bíróságok (*sądy okręgowe*) – az ingatlan-nyilvántartási, valamint a gyermek- és családjogi tanácsok kivételével – ennek megfelelő kollégiumokra oszlanak. Lengyelországban a regionális bíróságokon belül polgári családjogi tanácsok működnek, amelyek különösen a házasság felbontására, a különválásra és a különválás megszüntetésére, a házasság érvénytelenítésére, a házasság létének megállapítására, illetve a külföldi bíróságok családjogi ítéleteinek végrehajthatóságának kimondására vonatkozó ügyekben járnak el.

Emellett a varsói regionális bíróság további, tanácsként működő szervezeti egységekre bomlik:

verseny- és fogyasztóvédelmi bíróság (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*), amelynek hatásköre kiterjed a monopolisztikus gyakorlatok megelőzésére és az energiaszabályozásra vonatkozó ügyekre;

közösségi védjegyek és formatervezési minták bírósága (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*), amely a formatervezési mintákkal és a védjegyekkel kapcsolatos jogsértésekre, a jogsértésekkel fenyegető helyzetekre vagy a jogsértések hiányára, a Közösségi formatervezési minták érvénytelenségére, a védjegyek elévülésére vagy érvénytelenségére, valamint a védjegyek megsértésének hatásaira vonatkozó ügyeket tárgyalja.

Emellett 2010. január 1-jén a lublini kerületi bíróságot hatalmazták fel a más illetékes bíróság hatálya alá tartozó, idézésre megindult elektronikus eljárások tárgyalására.

2 Ha a rendes polgári bíróságok rendelkeznek hatáskörrel (azaz e bíróságok feladata az ilyen ügyek elbírálása), hogyan tudhatom meg, hogy melyik bírósághoz kell fordulnom?

Főszabály szerint a polgári ügyek első fokon a kerületi bíróságok hatáskörébe tartoznak. A **kerületi bíróságok** rendelkeznek hatáskörrel minden olyan ügyben, amelyet jogszabály (a PP 16. és 507. cikkei) nem utal a regionális bíróságok hatáskörébe.

Első fokon a **regionális bíróságok** rendelkeznek hatáskörrel a PP 17. cikkében felsorolt esetekben, amelyek:

- 1) nem tulajdonjogi igények és az ezekkel együtt érvényesített tulajdonjogi követelések, kivéve [a gyermek származását megállapító vagy vitató ügyek, az apaság elismerésének törlésére vonatkozó ügyek és az örökbefogadás megsemmisítése](#);
- 2) a [szertői jog védelmére](#) és a szomszédos jogok védelmére irányuló, valamint a [találmányokkal, használati mintákkal, formatervezési mintákkal, védjegyekkel, földrajzi árujelzőkkel és integrált áramkörök topográfiájával kapcsolatos és az egyéb immateriális tulajdonjogok védelmével kapcsolatos ügyek](#);
- 3) a [sajtótörvényen](#) alapuló követelések;
- 4) azok a tulajdonjogi ügyek, amelyekben az eljárás tárgyának értéke meghaladja a 75 000 PLN-t, kivéve a [tartási ügyeket](#), a [birtokháborítási ügyeket](#), a házastársak [vagyonközösségének szétválasztására irányuló ügyeket](#), az [ingatlan-nyilvántartás tartalmának a valós jogi helyzethez való kiigazítására irányuló ügyeket](#), valamint a [fizetési felszólításra indult elektronikus eljárásokat](#);
- 5) a gazdasági társaság felosztására irányuló, határozat helyett meghozott ítéletek;
- 6) a jogi személyek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező, de jogszabály által jogi személyiséggel felruházott szervezeti egységek ügyvezető testületei által hozott határozatok visszavonására, megsemmisítésére vagy meghozatalára irányuló ügyek;
- 7) a tisztességtelen verseny megelőzésére vagy megszüntetésére irányuló ügyek;
- 8) a [jogellenes jogerős bírósági határozatok meghozatalával okozott károkért](#) való kártérítés.

Emellett a **regionális bíróságok** hatáskörébe tartoznak például:

- 1) a képességcsökkenési ügyek;
- 2) az állami tulajdonban lévő vállalkozások működésével kapcsolatos jogviták feloldására vonatkozó ügyek: a vállalkozás testülete és a vállalkozás igazgatója, a vállalkozás ügyvezető szervei és alapító szervei, valamint az ügyvezető szervei és a vállalkozás felett felügyeleti jogot gyakorló szervei közötti jogviták;

3) a külföldi bíróságok ítéleteinek elismerése és végrehathatóvá nyilvánítása (a PP 1148.¹ és 1151.¹ cikkei).

A tulajdonjogokkal kapcsolatos ügyekben a kérelmezőnek a kérelemben meg kell jelölnie a pertárgy értékét, kivéve, ha a pertárgy egy adott pénzösszeg.

A pénzkövetelésekkel kapcsolatos ügyekben – akkor is, ha a pénzkövetelés egy másik követeléshez képest másodlagos az ügyben – a megjelölt összeg minősül a pertárgy értékének.

Más vagyoni ügyekben a felperes a PP 20–24. cikkei szerint a keresetlevélben szereplő pénzösszeg meghatározásával köteles kijelölni a pertárgy értékét.

2.1 Létezik-e különbségtétel alacsonyabb és magasabb fokú rendes polgári bíróságok (például körzeti bíróságok, illetve regionális bíróságok) között, és ha igen, melyik rendelkezik hatáskörrel az ügyekben?

Lásd a 2. pontot.

2.2 Területi illetékesség („A” vagy „B” város bírósága rendelkezik-e illetékességgel az ügyekben?)

A lengyel polgári perrendtartás a bíróságok négyfajta illetékességét különbözteti meg: általános (27–30. cikk), párhuzamos (31–37. cikk), kizárólagos (38–42. cikk) és különös (43–46. cikk).

A területi illetékességet a 2.2.1–2.2.3. pontok írják le.

2.2.1 A területi illetékességre vonatkozó főszabály

Általános területi illetékesség

A kereseteket az alperes lakóhelye szerint illetékességgel rendelkező első fokú bírósághoz kell benyújtani (a PP 27. cikke).

A polgári törvénykönyv 25. cikke szerint a természetes személy lakóhelye az a település, amelyben e személy a hosszú távú tartózkodás szándékával él. Amennyiben az alperes lakóhelye nem Lengyelországban található, az általános illetékességet tartózkodási helye alapján kell megállapítani, amennyiben pedig ez nem ismert vagy Lengyelországon kívül található, az eljárást az alperes legutolsó lengyelországi állandó lakóhelye szerinti bíróságon kell megindítani.

Az Államkincstárral szembeni kereseteket a jogvitában érintett szervezeti egység bejegyzett székhelye szerint illetékes bírósághoz kell benyújtani. Amennyiben az Államkincstárt a Lengyel Köztársaság Tanácsa (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*) képviseli, a keresetet a Tanács jogvitában érintett szervezeti egységéért felelős fióktelepének bejegyzett székhelye szerint illetékes bírósághoz kell benyújtani.

Más jogi személyekkel és természetes személynek nem minősülő szervezetekkel szembeni kereseteket azok bejegyzett székhelye szerint illetékes bírósághoz kell benyújtani (a PP 30. cikke).

2.2.2 A főszabály alóli kivételek

Lásd a 2.2.2.1. pontot.

2.2.2.1 Mikor választhatok az alperes lakóhelye szerinti bíróság (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróság) és egy másik bíróság között?

A **párhuzamos** illetékesség lehetővé teszi a felperes számára, hogy bizonyos esetekben ő válassza meg a bíróságot. A felperes ezt követően az általános illetékességgel rendelkező vagy a PP 32–371. cikkeiben meghatározott másik bírósághoz nyújthatja be kérelmét.

Párhuzamos illetékesség érvényesül a következő esetekben:

- tartási követelések, gyermek származásának megállapítása és az ezzel kapcsolatos követelések – a kereseteket a jogosult személy lakóhelye szerint illetékes bírósághoz is be lehet nyújtani;
- az üzleti vállalkozással szembeni tulajdoni követeléseket ahhoz a bírósághoz lehet benyújtani, amely a vállalkozás székhelye vagy fióktelepe szerint illetékes, ha a követelés a vállalkozás székhelyének vagy fióktelepének tevékenységére vonatkozik. Ez nem vonatkozik azonban azokra az ügyekre, amelyekben a jogszabály szerint az Államkincstár tanácsa képviseli az Államkincstárt;
- a megállapodás létrejöttének megállapítására, a megállapodás teljesítésére, megszüntetésére vagy érvénytelenítésére, valamint a megállapodás nem teljesítéséből vagy hibás teljesítéséből származó károokra vonatkozó követelések – ilyen esetekben a keresetet a jogvita alapját képező megállapodás teljesítésének helye szerint illetékes bírósághoz lehet benyújtani; kétség esetén a megállapodás teljesítésének helyét okirattal kell igazolni;

- a jogellenes károkozásra vonatkozó követelések – a keresetet a károkozás helye szerint illetékes bírósághoz is be lehet nyújtani;
- az ügy viteléért járó pénzösszeg megfizetésére irányuló követelések – a keresetet ahhoz a bírósághoz lehet benyújtani, amely illetékességgel rendelkezik ott, ahol a jogi képviselő az ügy vitelét teljesítette;
- az ingatlan bérletére (*najem* vagy *dzierżawa*) vonatkozó követelések – a keresetet az ingatlan fekvése szerint illetékes bírósághoz lehet benyújtani;
- a saját váltó vagy csekk kötelezettjével szembeni követelések – a keresetet a kifizetés helye szerint illetékes bírósághoz lehet benyújtani. Ha a saját váltó vagy csekk több felet kötelez, azokkal szemben együttesen is lehet eljárást indítani a kifizetés helye szerint illetékes, illetve a saját váltó vagy csekk elfogadója vagy kibocsátója szerint általános illetékességgel rendelkező bíróságnál;
- munkajogi követelések – a keresetet aszerint a hely szerint illetékességgel rendelkező bírósághoz lehet benyújtani, ahol a munkavégzés történik, történt vagy ahol annak történnie kellett volna, vagy a munkáltató telephelye szerint illetékességgel rendelkező bírósághoz (a PP 461. cikkének 1. §-a).

2.2.2.2 Mikor kell az alperes lakóhelye szerinti bíróságtól (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróságtól) eltérő bíróságot választanom?

A **kizárólagos illetékesség** azt jelenti, hogy az ügyet a polgári perrendtartásban meghatározott bíróságnak kell tárgyalnia.

Kizárólagos illetékesség érvényesül a következő helyzetekben:

- az ingatlan tulajdonára vagy az ingatlanon fennálló más dologi jogokra, valamint az ingatlan birtoklására vonatkozó követelések – a keresetet kizárólag az ingatlan fekvése szerint illetékes bírósághoz lehet benyújtani; amennyiben az eljárás tárgya földterületen fennálló szolgalmat, az illetékesség megállapítása a megterhelt ingatlan fekvése szerint történik;
- öröklésre, kötelesrészre, hagyományra, elrendelésre vagy más végrendeleti intézkedésre vonatkozó követelések – a keresetet kizárólag az örökhagyó utolsó szokásos tartózkodási helye szerint illetékes bírósághoz, és, ha az örökhagyó Lengyelország területén található szokásos tartózkodási helyét nem lehet megállapítani, az örökség vagy annak egy részének helye szerint illetékes bírósághoz lehet benyújtani;
- a szövetkezeti, partnerségi, cégekben vagy egyesületekben való tagságra vonatkozó követelések – a kereseteket kizárólag a bejegyzett székhely szerint illetékes bírósághoz lehet benyújtani;
- a házassági követelések – a kereseteket kizárólag a házastársak utolsó közös lakóhelye szerint illetékes bírósághoz lehet benyújtani, ha legalább egyikük továbbra is e bíróság illetékességi területén él, vagy ott van szokásos tartózkodási helye. Ilyen jogalap hiányában a kizárólagos illetékességgel rendelkező bíróság az alperes lakóhelye szerint illetékes bíróság, annak hiányában pedig a felperes lakóhelye szerint illetékes bíróság;
- a szülő-gyermek és örökbefogadó-örökbefogadott közötti kapcsolatra vonatkozó követelések – a kereseteket kizárólag a felperes lakóhelye szerint illetékes bírósághoz lehet benyújtani, feltéve, hogy a kereset általános illetékességi rendelkezések szerinti benyújtásának nincs jogalapja.

2.2.2.3 Maguk a felek kiköthetik-e olyan bíróság illetékességét, amely egyébként nem lenne illetékes?

A **különös illetékesség** azt jelenti, hogy a különös jogszabályokban meghatározott esetekben a bíróság illetékességére a főszabálytól eltérő meghatározás vonatkozhat:

A bíróság megválasztásának joga a felperest illeti.

Amennyiben több bíróság illetékessége is megalapozott, vagy a keresetet több féllel szemben nyújtották be, amelyek tekintetében az általános illetékességre vonatkozó jogszabályok szerint több bíróság is illetékes. Ugyanez vonatkozik arra az esetre, ha a bíróság illetékességét megalapozó ingatlan több bíróság illetékességi területén fekszik.

A bíróság megválasztásának joga megállapodás vagy közös kérelem esetén mindkét felet megilleti.

A felek írásban megegyezhetnek arról, hogy a már folyamatban lévő ügyet vagy a konkrét jogviszonyból esetlegesen később származó ügyeket első fokon olyan bíróság előtt rendezik, amely a törvény szerint nem rendelkezik illetékességgel. E bíróság ilyen esetben kizárólagos illetékességgel rendelkezik, kivéve, ha a felek ettől eltérően állapodtak meg, vagy, ha a felperes fizetési felszólítás alapján induló elektronikus eljárásban nyújtotta be a keresetlevelet. A felek emellett írásbeli megállapodásukkal korlátozhatják a felperes bíróságválasztási jogát az ilyen viták esetén.

A felek azonban nem változtathatnak a kizárólagos illetékességen.

A bíróságok illetékességéről szóló megállapodásokat írásban kell megkötöni. A felek erről anyagi jogi megállapodás részeként (illetékességi záradék) vagy külön megállapodásban rendelkezhetnek.

A munkajogi és társadalombiztosítási ügyekben az illetékes bíróság pergazdaságossági okokból a felek közös kérelmére átteheti az ügyet egy munkajoggal és társadalombiztosítási ügyekkel foglalkozó másik, egyenrangú bírósághoz.

Az illetékes bíróságot felsőbb szintű bíróság vagy a Legfelsőbb Bíróság jelöli ki.

Ha az illetékes bíróság valamely akadály miatt nem tudja tárgyalni az ügyet vagy nem képes más intézkedések meghozatalára, a felsőbb fokú bíróság jelöl ki másik eljáró bíróságot. E kijelölés oka kizárólag az ügy tárgyalásának akadálya lehet, pl. a bíró kizárása vagy elháríthatatlan külső ok.

A Legfelsőbb Bíróság köteles kijelölni azt a bíróságot, amelyhez a keresetet be kell nyújtani, ha a perrendtartás szabályai szerint az ügy körülményei alapján nem lehet meghatározni az illetékességet (a PP. 45. cikke).

3 Ha különös hatáskörű bíróság rendelkezik hatáskörrel, hogyan állapíthatom meg, hogy melyikhez kell fordulnom?

A különös hatáskörű bíróságok a közigazgatási bíróságok (*sądy administracyjne*), valamint a katonai bíróságok (*sądy wojskowe*).

A katonai bíróságok működését az 1997. augusztus 21-i katonai törvényszéki (szervezeti felépítési) törvény szabályozza. E bíróságok általában a lengyel fegyveres erőkre vonatkozó büntetőjogi ügyekben járnak el. Egyéb ügyet csak törvény utalhat a hatáskörükbe.

A közigazgatási bíróságok munkáját a közigazgatási bírósági szervezetről szóló 2002. július 25-i törvény szabályozza. A közigazgatási bíróságok a közigazgatási szervek tevékenységének nyomon követésével, valamint a helyi önkormányzati szervek és a kormányzati igazgatási szervek közötti hatáskörre és illetékességre vonatkozó viták feloldásával vesznek részt az igazságszolgáltatásban. Előfordulhat, hogy kivételes esetben a közigazgatási bíróság a közjogi hatóságok tevékenységének felügyeletére irányuló feladatai keretein belül polgári ügyben hoz döntést.

Kapcsolódó linkek

Igazságügyi Minisztérium

<https://www.ms.gov.pl/en/about-the-ministry-of-justice/>

A lengyelországi rendes bíróságok listája (címek)

<http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Utolsó frissítés: 12/06/2018